

SIYASAL BİLGİ VE SIYASAL DAVRANIŞ BAĞLAMINDA 2014 ELAZIĞ YEREL SEÇİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Adem DOĞAN¹

Göksel GÖKER²

ÖZ

Siyasal bilgi; seçmenlerin, siyasal sistem, siyasal gelişmeler ve seçimlere ilişkin sahip olduğu bir bilgi türüdür. Siyasal bilgi hem seçmen davranışını etkilemekte, hem de seçmen davranışlarından etkilenmektedir. Bu nedenle siyasal bilgi ile siyasal davranış arasında kaçınılmaz bir ilişki bulunmaktadır. Demokratik toplumlarda, seçmenlerin tercihlerinin şekillenmesi, yaşamları boyunca sahip oldukları ve özellikle de seçim sürecinde elde ettikleri siyasal bilgi ile mümkündür. Ancak seçmenlerin sahip olduğu siyasal bilgi, hem niteliksel hem de niceliksel olarak birbirinden farklılık göstermektedir. Bu nedenle siyasal bilginin ölçülmesi temel araştırma konularından biri haline gelmiştir. Yerel seçimlere ilişkin seçmenin siyasal bilgi düzeyinin belirlenmesi ve bu bilgi düzeyi ile siyasal davranış arasındaki ilişkinin ortaya konulması bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Bu çalışmada 2014 yerel seçimlerinde Elazığ seçmeninin, yerel seçimlere, siyasal adaylara ve kampanya sürecine ilişkin siyasal bilgi düzeyi ve bu düzeyi etkileyen sosyo-demografik değişkenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada alan araştırması yöntemi uygulanmış, bu çerçevede veri toplama aracı olarak da anket tekniğine başvurulmuştur. Basit tesadüfî örneklem esasına göre uygulanan araştırmada 1150 kişilik bir örneklem grubuna ulaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, siyasal bilginin cinsiyet, yaş, eğitim ve gelir durumu değişkenlerine göre anlamlı ilişki gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca, geleneksel ve yeni medyanın siyasal bilgi edinme sürecinde en önemli bilgi edinme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Bilgi, Siyasal Davranış, Yerel Seçimler, Elazığ

A RESEARCH ON 2014 ELAZIG LOCAL ELECTIONS IN THE CONTEXT OF POLITICAL KNOWLEDGE AND POLITICAL BEHAVIOR

ABSTRACT

Political knowledge is a kind of information that voters have about the political system, political developments and elections. Political knowledge both influences voter behavior and influenced by voter behavior. For this reason, there is an inevitable relationship between political knowledge and political behavior. In democratic societies, the shaping of voters' preferences is possible with the political knowledge they possess throughout their lifetime, and especially in the electoral process. However, the political information that voters have is different from each other both qualitatively and quantitatively. Therefore the measurement of political knowledge has become one of the

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi, ademdogan23@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0933-6072

² Doç. Dr., Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi, gokselgoker@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5794-1122

main research topics. Determining the level of political knowledge of the electorate on local elections and revealing the relationship between this level of knowledge and political behavior constitutes the subject of this study.

In this study, it was aimed to determine the level of political knowledge about Elazığ elections, local elections, political candidates and campaign process in 2014 local elections and to determine socio-demographic variables affecting this level. Survey technique was applied for collecting in field research. According to the simple random sample, 1150 people were reached in the research.

According to findings obtained from the research, it was determined that political information shows differences according to gender, age, education and income status variables. In addition, the result is that the traditional and new media are the most important means of obtaining information in the process of political information acquisition.

Keywords: Political Knowledge, Political Behavior, Local Election, Elazığ

Giriş

Demokratik siyasal sistemin en önemli aktörü, birey olarak seçmendir. Touraine'nin (2011: 35) de ifade ettiği üzere, demokrasi bireylere ve topluluklara kendi tarihlerinin aktörleri olma hakkı verir. Bireylerin demokratik sistem içerisindeki rollerini etkin ve başarılı bir şekilde oynayabilmeleri için ise siyasal bilgiye ihtiyaçları vardır.

Siyasal bilgi, Gronlund'un (2007: 397) belirttiği gibi demokrasi için merkezi bir konumdadır. Temsili demokratik bir sistemde vatandaşların, her politik konuda bilgilendirilmiş ve fikir edinmiş olmaları beklenmese de, genel bir düzeyde siyasal bilgiye sahip olmaları gerekmektedir.

Siyasi bilginin araştırılması demokratik teoriye dayanırken, bu durum vatandaşların demokratik bir toplum yapısı içerisinde bilgilendirilmelerinin zorunlu olduğunu göstermektedir (Hofmann, 2017). Diğer bir ifadeyle demokratik sistemde, bireylerin karar verirken rollerini etkili bir şekilde yerine getirebilmeleri için kamusal konular hakkında yeterli düzeyde bilgiye sahip olmaları gereklidir. Çünkü bu anlamda bilgi yetersizliği ya da dahası bilgi dağılımında bir eşitsizlik var ise bu durum demokrasinin etkin bir şekilde işlemediği yorumlarına yol açmaktadır. Siyasal bilginin eşit olmayan dağılımının demokratik sistemler açısından sıkıntı verici olduğunu belirten McCann ve arkadaşları (2006: 14), gelir ve eğitim gibi daha az kaynağa sahip olan insanların, politika hakkında daha az bilgi sahibi olma eğiliminde olduklarından, politik olarak daha az etkili olmalarının muhtemel olduğuna dikkat çekmektedirler. Bu

durumun demokrasinin sağlıklı bir şekilde işlemlenmesini olumsuz etkilediğini öne sürmektedirler.

Siyasal bilgi, siyasete ilişkin insanların tutumunun ya da görüşünün önemli bir kaynağı olduğundan kamuoyu oluşturma ve değişim teorilerinin birçoğunun ayrılmaz bir yönü olarak da nitelendirilmektedir (Lavrakas, 2008). Diğer yandan siyasal bilgi, daha istikrarlı ve tutarlı politik tutumlara katkıda bulunmakta, vatandaşların kendi çıkarlarını gerçekleştirmelerine yardımcı olmakta, tutum ve tercihleri ile uyumlu, demokratik değerlere destek sağlamayı, siyasi sisteme olan güveni artırmayı ve politik motivasyonları teşvik etmeyi amaçlamaktadır (Reichert, 2016: 222).

Demokratik sistemlerde birey, seçmen olarak kendini temsil edecek, yönetecek aktörleri seçmek amacıyla bir siyasal davranış ortaya koymaktadır. Seçmen, siyasal davranışını gerçekleştirme sürecinde karar vermek için siyasal bilgi edinmeye ihtiyacı duymaktadır. Robison'a göre (2005: 1) siyasal bilgi, temel politik değerlerin siyaset ve aday alternatiflerine bağlanmasını sağlayarak karar verme sürecini biçimlendirmede kritik bir rol oynamaktadır. Seçmenlerin bilinçli bir şekilde oy kullanmak için siyasi sistem ve politik aktörler hakkında yeterli bilgiye sahip olması zorunludur. Ayrıca seçmenlerin temsilcilerinin performansını değerlendirmek ve siyasi partilerin politikalarını karşılaştırabilmeleri için siyasal bilgiye ihtiyaçları vardır (Gronlund, 2007: 397). Seçmen elde ettiği siyasal bilgiler çerçevesinde bir değerlendirme yaparak siyasal bir davranış ortaya koymaktadır.

Bu değerlendirmelere göre siyasal bilgi, hem demokratik siyasal sistemin etkin bir şekilde işlemesi hem de seçmenin daha rasyonel bir şekilde siyasal davranışta bulunabilmesinde önemli olgulardan biridir. Dolayısıyla siyasal bilgi gerek siyaset bilimi ve gerekse siyasal iletişim alanı için önemli bir araştırma konusudur.

Siyasal iletişim perspektifinden bakıldığında Türkiye'de yerel seçimlerde birden fazla oy kullanan seçmenin, kendini temsil etme ya da yönetme yetkisi verdiği siyasal aktörlerin seçiminde hangi unsurları dikkate aldığı araştırılması gereken önemli bir konudur. Zira seçmen, seçim sistemi, siyasal partiler, siyasal aktörler, seçim vaatleri gibi konularda elde ettiği siyasal bilgi doğrultusunda siyasal bir davranış ortaya koymaktadır.

2014 yerel seçim sürecinde Elazığ ilinde yapılan araştırma bulgularının ele alındığı bu çalışmada, seçmenlerin yerel seçimlere, siyasal adaylara ve kampanya sürecine ilişkin siyasal bilgi düzeyinin analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, bu çalışmada elde edilen bulgular 2009 yılında yapılan benzer bir araştırma ile karşılaştırılarak seçmenlerin siyasal bilgilenme düzeylerindeki değişim ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Bu çalışma siyasal bilgi düzeyi ile siyasal davranış arasındaki ilişkiyi ortaya koyması ve daha önce (2009) yapılan bir başka çalışma ile karşılaştırılarak bir süreç içerisinde seçmenlerin siyasal bilgi düzeylerindeki değişimin ortaya konulması açısından önemlidir. Bu çerçevede, Elazığ ilinde yapılan alan araştırması ile hem seçmenlerin siyasal bilgi düzeyi ortaya konulmaya çalışılmış hem de daha önce yapılan araştırma ile karşılaştırılarak seçmenlerin siyasal bilgi düzeyine ilişkin değişim durumu ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

1. Siyasal Davranışın Belirleyicisi Olarak Siyasal Bilgi Kavramı

1.1. Siyasal Bilgi ve Siyasal Davranış

Siyasi bilgi, siyasal iletişim araştırmalarında oldukça önemli bir yere sahip bir olgudur. Ancak, siyasal bilginin ölçülmesi ve analiz edilmesi hususundaki parametreler akademisyenler arasında uzun bir süredir farklı boyutlarıyla tartışılmaktadır (Hofman, 2017). Siyasi bilgi, aynı zamanda siyaset bilimindeki en etkili değişkenlerden biri (Robison, 2015: 1); kamuoyunun ve siyasal davranışların incelenmesinde merkezi bir kavram (Barabas vd, 2014: 840) olarak kabul görmektedir.

Siyasal bilgi, “siyasal davranış üzerine yapılan araştırmalarda köşe taşı” olarak, siyasal katılımdan ve seçmen tercihine, bireyin hoş görü düzeyinden, politik inancının örgütlenmesine kadar her şeyi etkileyen (Barabas vd., 2014: 840) bir olgu olarak değerlendirilmektedir.

Seçmen, siyasal davranış gerçekleştirirken karar verme sürecinde edindiği siyasal bilgi çerçevesinde tutum ortaya koymaktadır. Özellikle kararsız seçmenler, seçim dönemlerinde elde ettikleri siyasal bilgi doğrultusunda bir siyasal davranışta bulunmaktadır. Bu anlamda, siyasal bilgi siyasal davranışı etkileyen önemli bir parametredir. Çünkü seçmen iletişim araçlarından elde ettiği siyasal bilgi doğrultusunda tercihini belirleyerek siyasal bir davranış gerçekleştirmektedir.

İlk olarak aileden alınmaya başlayan siyasal bilgi daha sonraki süreçte arkadaşlar, okul, kitle iletişim araçları gibi siyasal toplumsallaşma araçlarıyla edinilerek siyasal kültürün oluşmasını sağlar. Birey, seçmen olarak siyasal kültürü doğrultusunda bir siyasal davranış ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, siyasal bilgi bireyin siyasal davranışını doğrudan etkileyebileceği gibi siyasal kültürünün oluşmasına sağlayan bir unsur olarak dolaylı olarak da etkileyebilmektedir.

Burada belirtmekte yarar görülmektedir ki, siyasal toplumsallaşma sürecinde siyasal bilgi çerçevesinde oluşan siyasal tutum, süreç içerisinde değişime uğrayabileceği gibi, bazı hallerde ise çocuklukta edinilen siyasal kültür yeni bir çerçeve kazandırılarak devam edebilmektedir. Hem değişim hem de yeniden çerçeveleme süreci de yine edinilen yeni siyasal bilgi doğrultusunda olmaktadır. Siyasal bilgi, bireyin çocukluk çağından başlayarak yaşamı süresince hemen her evrede çeşitli şekillerde ve çeşitli düzeylerde bireylerin siyasal davranışını etkilemektedir. Bütün bu değerlendirmeler doğrultusunda tekraren söylenebilir ki, siyasal bilgi siyasal davranışta önemli bir parametre ve köşe taşıdır.

1.2. Siyasal Bilgi

Siyasal bilgi, bireylerin siyaset ve hükümete ilişkin anılarında sakladıkları olgusal bilgi (Lavrakas, 2008), uzun süreli bellekte saklanan siyaset hakkında gerçek bilgi aralığı (Delli Carpini ve Keeter, 1996: 10) olarak tanımlanmaktadır.

Bir başka tanıma göre ise, siyasal bilgi, seçmenlerin adayların isimlerini, kişisel özelliklerini ve niteliklerini hatırlama yeteneğinden; seçim meselelerini ve kampanyadaki gelişmeleri kavrama, adaylarla onların gündem konularına karşı tutumları arasındaki bağlantıyı fark etme olarak (Balcı vd., 2016: 113) ifade edilmektedir.

Bu tanımlara göre, siyasal bilginin iki boyutu ortaya çıkmaktadır. Bunlardan biri bellekte saklanması, diğeri ise güncellenmesidir. Siyasal sistem, hükümet sistemi, siyasal partiler, ideolojiler ve seçim sistemine ilişkin bilgiler seçmen hafızasında yer alan siyasal bilgi unsurlarını ifade etmektedir. Siyasal adaylara, vaatlere ve kampanyalarda dile getirilen unsurlara ilişkin bilgiler ise siyasal bilginin güncel boyutunu ifade etmektedir.

Bu değerlendirmeler çerçevesinde siyasal bilgiyi, seçmenlerin siyasal sistem, siyasal partiler, seçim sistemi, siyasal adaylar, siyasal vaatler ve siyasal kampanya unsurlarına ilişkin sahip olduğu, hafızada tutulan ve güncellenebilir bilgi, olarak tanımlamak mümkündür.

Siyasal bilgi, bir yönüyle siyasal toplumsallaşma süreciyle yakından ilişkilidir. Birey, siyasal sisteme ilişkin ilk bilgileri siyasal toplumsallaşma sürecinde edinir. Aile, arkadaş grupları, akrabalar, okul gibi siyasal toplumsallaşma araçları bu süreçte önemli rol oynar. Siyasi bilgi, politik öğrenmenin ve eğitimin tezahürü biçiminde siyasal toplumsallaşmanın bir parçasını oluşturduğundan, basit bir ek bireysel kaynak olarak görülmemektedir (Bathelt, 2005). Bu süreçte elde edilen bilgiler uzun süre seçmenin hafızasında yer aldığından, siyasal bilginin bellekte saklanan boyutu ağırlıklı olarak bu süreçle edinilmektedir.

Siyasal toplumsallaşma süreci ile ailede başlayan siyasal bilgi edinme süreci daha sonra çeşitli sosyal ilişki grupları ve kitle iletişim araçlarının sürece katılmasıyla birlikte yeni bir boyuta taşınmaktadır. Seçmen, bu süreçte siyasal bilgiyi sürekli olarak güncelleyebilmektedir.

Siyasal bilginin edinilme süreci kadar, siyasal bilgi düzeyi de önemlidir. Siyasal bilgi düzeyi seçmenlerin hem siyasal sisteme katılımını, hem de daha rasyonel bir tercihte bulunmalarına katkı sağlamaktadır. Ancak, siyasal bilgi düzeyini etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır.

2. Siyasal Bilgi Düzeyini Etkileyen Faktörler

Siyasal bilginin sunulması kadar siyasal bilginin bireyler tarafından hangi düzeyde elde edildiği de önemlidir. Bireylerin sosyo-demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri siyasal bilgi düzeyinde etkili olmaktadır. Siyasal bilgi düzeyine ilişkin çeşitli sınıflandırmalar olmakla birlikte, davranışsal bir perspektif çerçevesinde ele alınan Mondak'ın dörtlü sınıflandırması dikkate değerdir.

Mondak ve Davis (2001: 202), seçmenlerin bilgi düzeylerinin dört kategoride değerlendirilebileceğini belirtir. Bunlar; 1) tamamen bilgilendirilmiş, 2) kısmen bilgilendirilmiş 3) yanlış bilgilendirilmiş ve 4) bilgisiz seçmenden oluşmaktadır.

Seçmenlerin, belirtildiği gibi tam bilgi sahibi olanlardan hiç bilgi sahibi olmayanlara doğru kategorilendirilmesine neden olan, bir başka ifade ile siyasal bilgi düzeyini etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır.

Seçmenin siyasal bilgi düzeyini etkileyen sosyo-demografik faktörlerin başında “cinsiyet” gelmektedir. “Cinsiyet” faktörü sadece siyasal bilgi düzeyinde değil, siyasal katılım, siyasal ilgi ve siyasal davranışta da etkili olmaktadır. Ancak, burada temel unsurun “siyasal ilgi” olduğu, siyasal ilginin siyasete ilişkin diğer davranışları (siyasal bilgi, siyasal katılım gibi) da etkilediği düşünülmektedir. Siyasal bilgi ile ilgili yapılan çok sayıda çalışmada (Fraile, 2014; Lizotte, 2009; Barabas, 2014; Gronlund, 2007) kadınların siyasal bilgi düzeyinin, erkeklerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Lizotte (2009: 128) siyasal bilgi konusunda daha önce yapılan çalışmaların, erkeklerin siyaset hakkında kadınlara göre daha çok şey bildiğini ifade etmektedir.

Kadınların siyasal bilgi düzeyinin erkeklere göre daha düşük olmasına neden olan faktörlerin başında kadınların geleneksel rolleri gelmektedir. Kadınların aile içinde geleneksel rolleri göz önüne alındığında, ebeveynlik ve diğer bakım faaliyetlerinden sorumlu olmaları, siyasal bilgi sahibi olmada onlara ek bir maliyet anlamına gelmektedir (Fraile, 2014: 263). Fraile, erkeklerin, kadınlara göre daha yüksek sosyo-ekonomik ve bilişsel kaynaklara sahip olmasını bilgi farklılığının nedeni olarak açıklamaktadır. Ferrin vd. ise (2017: 114) kadınların ebeveynlik ve diğer bakım faaliyetlerinden sorumlu olması gibi geleneksel normların yanı sıra kadınların sosyo-ekonomik dezavantajlarının da siyasal bilgide cinsiyet farklılığının oluşmasında etkili olduğunu ileri sürmektedir.

Bu duruma farklı bir bakış açısıyla yaklaşan Jerit ve Barabas (2017: 835-836) kadınların erkeklerden daha az siyasal bilgiye sahip olması hususunda “cinsiyete dayalı ruh hali” unsuruna dikkat çekmektedirler. Cinsiyete dayalı ruh hali kadınların siyasete ilgi düzeyini azaltmakta, bu durum da siyasal bilgide farklılık oluşturmaktadır.

Kadınların siyasal bilgi düzeylerinin düşük olmasının bir takım sonuçları da olmaktadır. Eğer kadınlar sistematik olarak erkeklerden daha düşük bilgi seviyelerine

sahiplerse, demokratik sistemde daha az temsil edilebilirler. Yine kadınların politik ihtiyaç ve isteklerini dile getirme ve böylece politik karar verme sürecini etkileme konusunda açık bir dezavantaja (Fraile, 2014: 262) sahip olduklarını söylemek mümkündür. Bu durum toplumda cinsiyet eşitsizliğinin siyasal alanda yansımalarının bir sonucunu ortaya koymaktadır. Kadınların siyasal bilgi düzeyinin düşük olmasıyla seçme ve seçilme haklarını erkeklerden daha geç elde etmeleri arasında bir ilişkinin olup olmadığına dair literatürde herhangi bir değerlendirme bulunmamaktadır.

Siyasal bilgi düzeyini etkileyen sosyo-demografik faktörlerden biri de yaştır. Kuşaksal değişimlerin doğrudan bir sonucu olarak, toplumsal cinsiyet boşluğu büyük ölçüde vatandaşların yaşıyla artmaktadır (Fraile, 2014:263). Yaş düzeyleri arasındaki siyasal bilgi boşluğu nesiller boyunca vardır ve bazı çalışmalara göre ergenlik döneminde (Lizotte, 2009: 128) başlamaktadır. Gronlund (2007: 409) yaş ile siyasal bilgi düzeyi arasındaki ilişkiyi ortaya koyduğu çalışmasında, siyasal bilgi düzeyinin en yüksek 55-64 yaş aralığında, en düşük 25-34 yaş aralığında olduğu sonucuna varmıştır. Buna göre, orta yaş üzeri seçmen grubunun, politik ilgilerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Yaş ile siyasal bilgi düzeyi arasındaki ilişkinin de siyasal alanda bir takım sonuçları olmaktadır. Son 20 yıl içinde genç ve yaşlılar arasında kayda değer bir siyasi bilgi uçurumu ortaya çıkmıştır. Bu durum, gençlerin siyasal katılımını etkilemekte ve daha düşük düzeyli bir katılımı bulmalarına neden olmaktadır (Howe, 2004: 157-158).

Siyasal bilgi düzeyinin siyasal toplumsallaşma süreci ile oldukça yakından ilgili olduğu bilinmektedir. Hooghe (2011: 330) ebeveynleriyle ya da arkadaşlarıyla siyasal konuları daha fazla konuşan gençlerin bir başka ifade ile politik bir ortamda yaşayan gençlerin siyasal bilgi düzeyinin daha yüksek olduğuna dikkat çekmektedir.

Siyasal bilgi düzeyini etkileyen bir diğer sosyo-demografik faktör ise eğitimidir. Barabas (2014: 842) eğitimin siyasal bilgi için çok önemli bir parametre olduğuna dikkat çekerek, eğitimi “siyasal bilginin en güçlü belirleyicisi” olarak nitelendirmektedir. Eğitim düzeyi yükseldikçe siyasal bilgi düzeyi de yükselmektedir. Fraile, (2014: 284) düşük eğitimli vatandaşlar ile yüksek eğitimli vatandaşlar arasında siyasal bilgi düzeyinde iki kat dolayında bir farklılık olduğunu belirtmektedir. Galston ise (2001: 222) siyasal bilginin örgün eğitimin düzeyleri ile yüksek oranda ilişkili

olduğu gerçeğini dikkate değer bir bulgu olarak ifade etmektedir. Prior ise (2014: 49) görsel bilgi çerçevesinde incelemelerde bulunduğu çalışmada, “Eğitim, görsel bilgi için daha az önem taşır, çünkü görsel bilginin anlaşılması, işlenmesi ve geri alınması, örgün eğitim yoluyla öğrenilen ve prova edilen sözel becerilere daha az bağlıdır” değerlendirmesinde bulunmaktadır.

Sosyo-ekonomik statü (SES) de siyasal bilgi düzeyini etkilemektedir. Tran (2013: 846) sosyo-ekonomik statünün, siyasal bilgide merkezi bir konuma sahip olduğunu, dahası siyasal bilgi edinimini hem doğrudan hem de dolaylı olarak etkilediğini ileri sürmektedir. Bu değerlendirmeye benzer yaklaşımda bulunan Moore (1987: 187) ise yüksek SES’e sahip bireylerin siyasal bilgi ve siyasal katılım düzeyinin düşük SES’e sahip bireylere göre daha yüksek olduğu bilgisinin, siyaset bilimi literatüründe kabul edilen bir gerçek olduğunu belirtmektedir. McCann vd. (2006: 13) göre de yüksek statülü bireylerin, düşük statüdeki bireylere göre kampanyalardan daha fazla şey öğrenmeye eğilimli olduğuna dikkat çekmektedirler. McCann vd. (2006: 21) bir başka açıdan da düşük statülü bireylerin ilk etapta kampanyaya daha az dikkat ettiklerini, dolayısıyla bu durumun da bilgi açığını artırdığını belirtmektedirler. ABD Başkanlık seçimlerini analiz eden Holbrook ise (2002: 437), kampanya dönemlerinde kamu bilincini arttırmaya yönelik ortaya konulan çabaların bilgi açığını kapatabileceğini, ancak diğer taraftan toplumda hali hazırda bulunan bilgi eşitsizliğinin artmasına neden olabileceğini belirtmektedir.

Siyasal bilgi düzeyini etkileyen diğer bazı sosyo-demografik ve sosyo-ekonomik faktörleri şu şekilde ifade etmek mümkündür. Evli ve birlikte yaşayan vatandaşlar; bekâr, boşanmış ve eşi vefat etmiş vatandaşlara oranla politik bilgiye daha çok sahiptir. Parti kimliğinin siyasal bilgiyi artırdığı ve parti üyelerinin daha fazla siyasi bilgiye sahip oldukları (Gronlund, 2007: 409-411) ifade edilmektedir.

3. İlgili Çalışmalar

Türkiye’de siyasal bilgi ile ilgili çalışmalar siyasal davranış çerçevesinde bir inceleme yapmaktan ziyade siyasal bilgi araçları ve bu araçların siyasal bilgilenmede etkinliği ile ilgili yapılmıştır.

Balcı vd. (2016) tarafından yapılan “*Siyasal Bilgilenmede Medyanın Rolü ve Etkinliği: Üniversite Öğrencileri Araştırması*”nda siyasal bilgilenme sürecinde katılımcıların en çok güven duydukları medya; internet, gazete ve televizyon olurken, Facebook ve dergiler, üniversite öğrencilerinin siyasal bilgilenme en az güvendikleri iletişim araçları konumunda oldukları belirlenmiştir.

Balcı ve Bor (2015) tarafından yapılan “*Siyasal Bilgilenmede Televizyonun Önem Düzeyi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme*”; başlıklı çalışmada siyasal bilgilenme sürecinde televizyonun oynadığı önemli rol, artık herkes tarafından kabul edildiği belirtilmektedir. Çalışmada, katılımcıların siyasal bilgilenme bakımından en çok önem verdikleri iletişim araç ve yöntemleri içerisinde gazete, televizyon ve internet ilk üç sırada yer aldığı sonucuna varılmıştır (Balcı, Bor, 2015: 67).

Koçak’ın, siyasal bilgilenmede iletişim araç ve yöntemlerine verilen önemin incelendiği, “*Siyasal Bilgilenmede İnternetin Rolü ve Etkinliği: Necmettin Erbakan ve Selçuk Üniversitesi Örneği*” başlıklı çalışmasında ise,; en çok önemsenen iletişim araçları içerisinde internet, aile üyeleri ile televizyon yayınlarının ilk üç sırada yer aldığı belirlenmiştir (Koçak, 2017: 201).

Yegen’in (2018), “*Siyasal Bilgilenmede Yerel Haber Sitelerinin Rolü ve Yeni Medya Tabanlı Kentsel Milliyetçilik*” isimli çalışmasında ise yeni medyanın özellikle genç seçmenlerin siyasal bilgilenme sürecinde önemli bir yol oynadığına dikkat çekilmektedir.

Yukarıda ifade edilen çalışmalardan farklı olarak, siyasal bilgi ile siyasal davranış arasındaki ilişkinin ele alındığı, Doğan ve Göker tarafından yapılan “*Yerel Seçimlerde Seçmenlerin Siyasal Bilgi Düzeyi: Elazığ Seçmeni Örneği*”, başlıklı çalışmada, bireyin siyasal bilgi düzeyinde siyasete ilgisi, medyayı takip etme alışkanlıkları, mensubu olduğu baskı gruplarının niteliği gibi birçok faktörün etkisinin olduğu belirtilmektedir. Çalışmada, seçmenin belediye meclis üyeliği ile il genel meclis üyeliği için oy kullanırken hem adaylara hem partiye önem verdiği, yerel seçim sürecinde partilerin adaylarının seçmen tarafından bilinme düzeyi ile aldıkları oyların dağılımı arasında bir ilişkinin olduğu (Doğan ve Göker, 2011: 58) belirlenmiştir.

4. Metodoloji

Alan araştırması yönteminin uygulandığı bu çalışmada, Elazığ'da yaşayan seçmenlerin 2014 yerel seçimlerine, siyasal adaylara ve siyasal kampanya sürecine ilişkin siyasal bilgi düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada, katılımcılardan veriler, yüz yüze görüşmeye dayalı anket tekniği ile toplanmıştır. Araştırmanın evrenini Elazığ merkezde yaşayan ve seçmen hüviyetini taşıyan vatandaşlar oluşturmuştur. Basit tesadüfi yöntemle örneklem grubu belirlenmiştir. Hatalı ve geçersiz anket formlarının çıkarılmasının ardından 1150 anket formu değerlendirmeye alınmıştır.

Seçmen hüviyetini taşıyan vatandaşların siyasal bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla 21 sorudan oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Anket formu siyasal bilgi ile ilgili literatür taraması yapılarak hazırlanmış, mevcut araştırmalardan (Doğan ve Göker, 2009) yararlanılarak düzenlenmiştir. Soru formunun ilk kısmında seçmenlerin demografik özelliklerini, ikinci kısmında yerel seçimlere ilişkin belleklerdeki siyasal bilgi düzeylerini, üçüncü kısmında siyasal adaylara ve seçim sürecine ilişkin güncel siyasal bilgi düzeylerini ortaya koyacak sorulara yer verilmiştir. Anket uygulamasının ardından elde edilen veriler, istatistik programı kullanılarak elektronik ortama aktarılıp, analiz edilmiştir.

Bu çalışma, 01-10 Mart 2014 tarihleri arasında Elazığ merkez ilçede yer alan 38 mahallenin seçmen sayılarının bölümlenmesi yapılarak belirlenen 1150 örnekleme uygulanmıştır. Tarama modelinde olan bu araştırma betimsel bir nitelik arz etmektedir. Seçmen hüviyetine sahip 18 yaş ve üzerindeki vatandaşların yerel seçimlere ilişkin siyasal bilgi düzeyi ortaya konulması amaçlanmaktadır.

5. Araştırma Bulguları ve Değerlendirme

Anket çalışmasından elde edilen veriler; katılımcıların sosyo-demografik özellikleri, siyasal eğilimleri ve oy verme davranışları, yerel seçimlere ilişkin siyasal bilgi düzeyleri ve medya kullanım alışkanlıkları gibi konular bağlamında analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular; basit frekans ve yüzde dağılımlarını gösteren tablolar ile değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlılık durumunu ifade eden veriler

çerçevesinde değerlendirilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlılık durumunu belirlemek için “Ki Kare” testi uygulanmıştır.

5.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Anket çalışmasında ulaşılan katılımcıların % 61,4’ü (706 kişi) erkek, % 38,6’sı (444 kişi) ise kadınlardan oluşmaktadır.

Katılımcılardan % 25,3’ünün 18-25, % 23,6’sının 26-35, % 19,7’sinin 36-45, 16,2’sinin 46-55, % 9,8’inin 56-65, % 5,5’inin ise 66 ve üzeri yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Eğitim durumuna göre; katılımcıların % 3,9’u “okuryazar değil” kategorisinde yer almaktadır. Bununla birlikte herhangi bir diploma sahibi olmayıp, “okuryazar” olan katılımcıların oranı % 3,8’dir. Katılımcıların % 17,5’i ilkokul, % 14,6’sı ortaokul, % 30,6’sı lise, % 29,6’sı ise üniversite mezunudur.

Katılımcıların; % 6,2’si kamu personeli, % 19,7’si öğrenci, % 19,1’i ev hanımı, % 8,2’si işçi, % 11,0’ı emekli, %3,3’ü işsiz, % 18,5’i esnaf, %10,1’i özel sektör çalışandır.

Katılımcıların belirtilen sosyo-demografik özellikleri, siyasal bilginin kapsamının ve niteliğinin şekillenmesinde önemli belirleyiciler olarak kabul görmektedir. Ayrıca siyasal davranış, siyasete ilgi ve siyasal tercihler açısından önemli bir değişken olarak kabul edilen gelir düzeyi, aynı zamanda siyasal bilginin şekillenmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Katılımcıların, gelir düzeyi alt, orta ve üst olarak kategorize edilmiştir. Buna göre; katılımcıların % 35,7’si (410 kişi) “alt”, % 60,2’si (692 kişi) “orta”, % 4,2’si (48 kişi) ise “üst” gelir grubunda yer almaktadır. Gelir düzeyi sınıflandırması yapılırken aylık geliri 0-1000 TL arasında olanlar “alt”; 1001-3500 TL arasında olanlar “orta”, 3501 TL ve üzerinde olanlar ise “üst” gelir grubu şeklinde değerlendirilmiştir.

5.2. Yerel Seçimlere İlişkin Siyasal Bilgi

Yerel seçimlerde seçmenlerin bilmesi gereken bazı konular bulunmaktadır. Bunların başında seçimlerde kaç oy kullanılacağı ve bu oyların nelerin seçiminde

kullanılacağı bilgisidir. Bu bağlamda seçmenlerin bu konularda bilgi sahibi olup olmadığını belirlemeye yönelik sorular yöneltilmiştir.

Tablo 1. Yerel Seçimlerde Kaç Oy Kullanılacağına İlişkin Bilgi Durumu

Kaç oy kullanılacak	f	%
1	105	9,1
2	223	19,4
3	314	27,3
4	266	23,1
5	32	2,8
Kararsızım	35	3,0
Fikrim Yok	133	11,6
Cevapsız	42	3,7
Toplam	1150	100,0

30 Mart 2014 yerel seçimlerinde kullanılacak oy sayısı, yerleşim yerine göre farklılık göstermektedir. Büyükşehirlerde 5, il, ilçe ve beldelerde 4, köylerde ise 2 oy kullanılmıştır. Anket çalışması Elazığ ilinde yapıldığı için seçmenlerin kullanacağı oy sayısı 4'tür. Anket katılımcılarının seçimlerden önce bu soruya verdiği cevaplar göz önünde bulundurulduğunda, bu soruya doğru cevap veren katılımcıların oranı (% 23,1) oldukça düşük görünmektedir. Bu bağlamda seçmenlerin önemli bir çoğunluğunun kaç oy kullanacağına ilişkin yeterince bilgi sahibi olmadığı ifade edilebilir.

Yerel seçimlerde kullanılacak oy sayısının bilinmesi ile cinsiyet, yaş ve eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde, erkek katılımcılar arasında doğru bilgiye sahip olanların oranı % 27,2 iken, bu oran kadın katılımcılarda % 16,7'dir. Benzer bir şekilde erkek katılımcılar arasında fikrim yok diyenlerin oranı % 8,8 iken, kadın katılımcılar içerisinde bu oran % 16,0'dır. Bu nedenle doğru siyasi bilgi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ifade edilebilir. Ki Kare testi sonucuna göre de ($\chi^2 = 36.913$ df= 7 p= .00 < .05) iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Yaş değişkeni ile seçimlerde kullanılacak oy sayısına ilişkin bilgi arasında da anlamlı bir ilişki görülmektedir ($\chi^2 = 89,602$ df= 35 p= .00 < .05). Elde edilen bulgulara göre yaş ilerledikçe doğru bilgi sahibi olma oranlarının da anlamlı bir şekilde arttığı

belirlenmiştir. Buna göre 18-25 yaş aralığında doğru yanıtı veren katılımcıların oranı % 13,7 iken bu oran 56-65 yaş aralığında % 27,4'tür. 66 ve üzeri yaş aralığında ise bu oran % 34,9'a kadar çıkmaktadır. Bu nedenle doğru siyasi bilginin yaşa bağlı olarak değişiklik gösteren bir durum ortaya koyduğunu ifade etmek mümkündür. Benzer bir durum eğitim düzeyinde de görülmektedir ($\chi^2 = 97,367$ $df = 35$ $p = .00 < .05$). Eğitim düzeyi arttıkça doğru bilgiye sahip olanların oranı da artış göstermektedir.

Tablo 2. Yerel Seçimlerde Hangilerinin Seçileceğine İlişkin Bilgi Durumu *

Hangileri seçilecek	f	%
Belediye Başkanı Seçimi	1006	34,8
İl Genel Meclisi Üyesi Seçimi	521	18,0
Belediye Meclis Üyesi Seçimi	429	14,8
Milletvekili Seçimi	26	0,9
Muhtarlık	831	28,7
Kent Konseyi Üyesi Seçimi	4	0,1
Kararsızım	17	0,6
Fikrim Yok	32	1,1
Cevap Yok	28	1,0
Toplam	2894	100,0

Yerel seçimlerde büyükşehirlerde kullanılan 5 oy; Büyükşehir Belediye Başkanlığı, İl Genel Meclisi Üyeliği, İlçe Belediye Başkanlığı, Belediye Meclis Üyeliği ve mahalle muhtarlığı seçimi için kullanılmaktadır. İl, ilçe ve beldelerde ise Belediye Başkanlığı, İl Genel Meclisi Üyeliği, Belediye Meclis Üyeliği ve mahalle muhtarlığı için toplam 4 oy kullanılmaktadır. Köylerde kullanılan 2 oy ise İl Genel Meclisi Üyeliği ile muhtarlık seçimi için kullanılmaktadır. Anket katılımcılarından elde edilen bulgulara göre, yerel seçimlerde seçmenlerin en çok belediye başkanı ve muhtarlık seçiminden haberdar olduğu, diğer seçim konularından ise çok daha sınırlı sayıda katılımcının bilgi sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte yerel seçimlerle ilgisi olmayan konularda (milletvekili ve kent konseyi üyesi seçimi gibi) oy kullanılacağını belirten seçmenlere az sayıda da olsa rastlanmaktadır. Bu veriler, seçmenlerin önemli bir kısmının ancak belediye başkanı adayları ve muhtar adayları ile ilgilendiğinin veya ilgilenebileceğinin bir ifadesi olarak kabul edilebilir. İl genel

* Birden çok seçenek işaretlenmiştir. Bu nedenle toplam cevap sayısı 2894'tür.

meclisi ve belediye meclisi üyeliklerinden haberdar olan kişilerinin sayısının da sınırlı olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 3. Partilerin Yerel Seçimlerde Ülke Genelinde Aldığı Oy Oranı Hangisinin Göstergesidir?

	f	%
Belediye Başkanlığı Seçiminde Kullanılan Oylar	263	22,9
İl Genel Meclisinde Kullanılan Oylar	169	14,7
Belediye Meclis Üyeliği Seçiminde Kullanılan Oylar	31	2,7
Kazandığı Belediye Sayısı	298	25,9
Fikrim Yok	303	26,3
Cevap Yok	86	7,5
Toplam	1150	100,0

Siyasi partilerin yerel seçimlerde aldığı toplam oy oranı, il genel meclisi seçimlerinde kullanılan oyların toplamını ifade etmektedir. Bu durum siyasi partilerin ülke genelinde sağladığı seçim başarısının önemli bir ifadesidir. Her ne kadar yerel seçimlerde başarı göstergesi siyasi partiler açısından alınan belediye başkanlığı sayısı olarak değerlendirilse de doğru değerlendirme ölçütü il genel meclisi seçimlerinde alınan oy miktarıdır. Nitekim katılımcılardan elde edilen veriler de algının, kazanılan belediye sayısı (% 25,9) ve belediye başkanlığı seçiminde kullanılan oylarla (% 22,9) şekillendiğini göstermektedir. Bu konuda doğru bilgiye sahip katılımcıların oranının (% 14,7) düşük olduğu ifade edilmelidir. Doğan ve Göker'in (2011: 51) daha önceki araştırmasında katılımcıların %17,7'lik kısmı doğru cevap vermiş iken bu çalışmada oranın kısmen daha düşük olarak ölçülmüş olması da dikkat çekicidir.

Partilerin ülke genelinde aldığı oy oranlarının hangisinin göstergesi olduğuna dair doğru bilgiye sahip olan katılımcıların cinsiyet ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyete göre değerlendirildiğinde kadınların (% 10,6) erkeklere (% 17,3) göre doğru bilgiye sahip olma oranlarının daha düşük olduğu belirtilebilir. Diğer taraftan eğitim seviyesine göre; eğitim düzeyi arttıkça doğru bilgiye sahip olma oranlarında da anlamlı bir artış görülmektedir. Ki Kare testi sonucu da ($\chi^2 = 96,671$ $df = 25$ $p = .00 < .05$) eğitim seviyesi ile doğru bilgiye sahip olma oranları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

5.3. Belediye Başkan Adaylarına İlişkin Siyasal Bilgi

Yerel seçimlerde belediye başkan adaylarının kişisel özellikleri, vaatleri veya projelerine ilişkin tanıtım materyalleri hakkında seçmenlerin bilgi sahibi olmasının karar verme sürecinde yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 4. Belediye Başkan Adaylarının Proje ve Vaatlerinden Haberdar Olma Durumu

	f	%
Evet	457	39,7
Kısmen	426	37,0
Hayır	229	19,9
Cevap Yok	38	3,3
Toplam	1150	100,0

Siyasal bilgi, adaylara ilişkin bilgiyi içerdiği kadar, adayların ortaya koyduğu proje ve vaatlerden de haberdar olmayı ifade etmektedir. Bununla birlikte, siyasal bilginin bu boyutu, adayın tercih edilmesinde de önemli bir etken teşkil edebilmektedir. Bu nedenle belediye başkanı adaylarının daha çok seçmene ulaşmak ve seçmenlerin tercihini kendine doğru çevirmek amacıyla projeler ve vaatler üreterek seçmene duyurmaya çalıştığı bilinmektedir. Ancak bu yönde istenilen bir neticenin elde edilebilmesi için seçmenlerin bu proje ve vaatlerden haberdar olması da gerekmektedir. Belediye başkan adaylarının proje ve vaatlerinden haberdar olmak, seçmenler açısından siyasal ilgi düzeyinin de bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu bağlamda katılımcılardan elde edilen veriler anket katılımcılarının önemli bir kısmının (% 39,7) belediye başkanı adaylarının proje ve vaatlerden haberdar olduğunu göstermektedir. Diğer önemli bir kesim ise (% 37,0) kısmen bilgi sahibi olduğunu ifade etmektedir. Haberdar olmadığını belirtenler ise (% 19,9) nispeten daha az görünmektedir. Bu durum, belediye başkan adaylarının proje ve vaatlerini duyurma konusunda etkili olduğunu veya seçmenlerin proje ve vaatleri öğrenmeye yüksek oranda eğilimli olduğu izlenimini vermektedir.

Belediye başkan adaylarının proje ve vaatlerinden haberdar olma durumu ile cinsiyet, yaş ve eğitim durumu arasında anlamlı ilişki görülmektedir. Cinsiyete göre ifade edilirse bu soruya “evet” cevabını veren kadınların oranı % 29,1 iken, erkeklerin oranı % 46,5’tir. Bu nedenle erkeklerin bu konudan çok daha yüksek oranda

haberdar olduğu ifade edilebilir. Ki Kare testi sonucu da ($\chi^2 = 42,387$ df= 3 p= .00 < .05) değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Yaş'a göre değerlendirildiğinde de ($\chi^2 = 45,769$ df= 15 p= .00 < .05) anlamlı bir ilişki ortaya çıkmaktadır. Yaş ilerledikçe adayların proje ve vaatlerinden haberdar olma durumunda anlamlı bir artış görülmektedir.

Eğitim düzeyine göre de benzer bir durum söz konusudur ($\chi^2 = 92,473$ df= 15 p= .00 < .05). Eğitim düzeyi arttıkça adayın proje ve vaatleri hakkında bilgi sahibi olma oranlarının artış gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 5. Hangi Partinin Belediye Başkan Adayı Hakkında Daha Fazla Bilgiye Sahipsiniz

	f	%
Ak Parti-Mücahit Yanılmaz	506	44,0
CHP- Hamza Sorgucu	68	5,9
BDP- Mehmet Özcan	55	4,8
MHP- Bilal Çoban	327	28,4
SP- Haluk Arslan	29	2,5
Diğer	23	2,0
Hiçbiri	97	8,4
Cevap Yok	45	3,9
Toplam	1150	100,0

Anket katılımcılarının belediye başkanı adaylarına ilişkin bilgi düzeyinin şekillenmesinde hangi partiden aday gösterildiği, adayın siyasi geçmişi, daha önce tanınır olması ve seçim döneminde yaptığı siyasi iletişim faaliyetleri belirleyici olmaktadır. Bu konuda aday olunan siyasi partinin gücü ve şehirdeki potansiyelinin çok önemli bir etken olduğu belirtilmelidir. Aday daha önceden tanınmıyor olsa bile şehrin siyasi eğilimleri, adayın parti ekseninde değerlendirilmesini ve göz önünde bulunmasını kolaylaştırmaktadır. Buna adayın kişisel özellikleri de eklendiğinde seçmenlerin adayı daha iyi tanıma olanağı ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple, Elazığ'ın siyasi eğilimleri de göz önünde bulundurulduğunda Ak Parti adayı Mücahit Yanılmaz'ın bilinirlik düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise MHP adayı Bilal Çoban'ın yer aldığı anlaşılmaktadır. Adayların bilinirlik düzeyleri ile seçim

sonuçlarının paralellik sergilediği de belirtilmelidir.* Bilgi sahibi olunan belediye başkan adayı ile cinsiyet, yaş ve eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Tablo 6. Belediye Başkan Adayları Hakkında Görülen Materyaller

	f	%
Broşür	197	17,1
Bilboard	220	19,1
El İlanı	84	7,3
Afiş	322	28,0
Tanıtım Filmi	109	9,5
Diğer	105	9,1
Cevap Yok	113	9,8
Toplam	1150	100,0

Belediye başkanı adayları seçim çalışmaları kapsamında seçmene ulaşmak için çeşitli faaliyetler içerisinde bulunmuştur. Bu faaliyetler seçmenlerin hem adaylar hakkında bilgi sahibi olmasında hem de adayların proje ve vaatlerinin seçmene ulaşmasında etkili olmaktadır. Bu çalışmaları birer siyasal bilgi verme ve edinme faaliyetleri olarak değerlendirmek de mümkündür. Anket katılımcıları içerisinde en çok görülen materyalin afiş (% 28,0) olduğu, bunu ikinci sırada billboard reklamlarının (19,1) takip ettiği görülmektedir. Bu nedenle açık hava tanıtım faaliyetlerinin seçmene ulaşma konusunda en etkili materyalleri içerisinde barındırdığı ifade edilebilir. Bunun yanında seçmenlere ulaştırılan broşürlerin de (% 17,1) görülme sıklığının kayda değer olduğu belirtilmelidir.

Belediye Başkanı adayları hakkında görülen materyaller ile katılımcıların eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre eğitim seviyesi düştükçe adaylar hakkında yayınlanan tanıtım filmlerinden haberdar olma oranlarının daha yüksek olduğu görülmekte, diğer taraftan eğitim seviyesi yükseldikçe basılı materyallerden haberdar olma oranlarının yükseldiği anlaşılmaktadır. Ki Kare testi sonucu da ($\chi^2 = 67,687$ $df = 30$ $p = .00 < .05$) değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu doğrulamaktadır.

* 30 Mart 2014 yerel seçimleri sonuçlarına göre Ak Parti adayı Mücahit Yanılmaz % 55,8 oy ile belediye başkanı seçilmiştir. MHP adayı Bilal Çoban'ın oy oranı ise % 29,1'dir. CHP adayı Hamza Sorgucu % 7 oy almıştır.

5.4. Siyasal Eğilimler ve Oy Verme Davranışları

Seçmenlerin sahip olduğu siyasal bilgi ile siyasal eğilimler ve oy verme davranışları arasında karşılıklı bir etkileşim söz konusudur. Bu nedenle katılımcıların sahip olduğu siyasal bilgi düzeyinin ve siyasal eğilimlerin belirlenmesi araştırma açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda katılımcıların siyasal katılım biçimleri, siyasete olan ilgi düzeyini ve siyasal davranışların boyutunu göstermektedir.

Tablo 7. Siyasete Katılma Biçimleri³

Siyasete Katılım	f	%
Siyasi partide aktif görev almaktayım	66	4,3
Parti propaganda çalışmalarına katılıyorum	58	3,8
Siyasi tartışmalara katılıyorum	125	8,2
Medyada siyasi gelişmeleri takip ederim	398	26,0
Miting ve toplantılara katılıyorum	219	14,3
Sadece seçimlerde oy kullanırım	523	34,1
Siyasetle hiç ilgim yok, oy kullanmam	23	1,5
Cevap yok	120	7,8
Toplam	1532	100,0

Demokratik toplumlarda her bir bireyin az ya da çok siyasetle bir ilişkisinin olduğu kabul edilebilir. Çünkü siyaset ve siyasal uygulamalar bireylerin yaşamını doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir. Bu nedenle de siyasetle ilgilenmeyen veya siyaseti gündemine almayan bireylerin sayısı oldukça azdır. Araştırmadan elde edilen bulgular da bu yönde bir eğilim göstermekte ve siyasetle hiç ilgilenmediğini ve oy kullanmadığını belirten katılımcıların oranının oldukça düşük olduğunu (% 1,5) göstermektedir.

Bununla birlikte siyasal katılım, her ne kadar bütün bireylerde görülse bile niteliksel ve niceliksel olarak bireyden bireye farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle siyasal katılım düzeyini ölçmek veya kategorize etmek oldukça güçtür. Diğer taraftan siyasal katılımın ortaya çıkmasında ve niteliksel/niceliksel bir biçim almasında birçok sosyal, kültürel ve ekonomik faktörün etkili olduğu ifade edilebilmektedir. Bu nedenle de bireylerin sahip olduğu siyasal katılım biçimlerinin toplumsal arka planı, göz önünde bulundurulması gereken önemli bir olgudur. Bu konudaki önemli

³ Birden çok seçenek işaretlenmiştir. Bu nedenle toplam cevap sayısı 1532'dir.

göstergelerden biri bireyin siyasal davranışlarıdır. Örneğin bir birey, siyasi parti üyeliğine sahipse ve parti içerisinde aktif görev ve sorumlulukları varsa, bu bireyi yüksek düzeyde siyasallaşmış bir birey olarak kabul edebiliriz. Başka bir açıdan, siyasete hiç ilgi duymayanların dışında, sadece seçim dönemlerinde oy kullanarak siyasal katılım gösteren bireyler de söz konusu olabilir. Bu durumda, siyasal katılımın olması gereken asgari düzeyde gerçekleştiği ifade edilebilir. Bu bağlamda, katılımcılardan elde edilen veriler, katılımcıların siyasal katılım biçimleri hakkında detaylı bir öngörü sunmaktadır. Bir siyasi partide aktif görev alan (% 4,3), partisinin propaganda çalışmalarına katılan (% 3,8) bireylerin yüksek düzeyde bir siyasal katılım örüntüsüne sahip olduğu ifade edilebilir. Miting ve toplantılara katılan (% 14,3) ile siyasi tartışmalara katılan (% 8,2) kişilerin de aktif katılımcı bir siyasal eğilim içerisinde olduğu belirtilebilir. Medyada siyasi gelişmeleri takip eden (% 26) bireylerin de siyasi gelişmelere ilgi duyduğu, siyasetle yakından ilgilendiği anlaşılmakta ve fakat bu kişilerin siyasal davranışlarının, siyaseti sadece dışarıdan takip etmekle şekillendiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, sadece seçimlerde oy kullanmakla (% 34,1) yetinen bir seçmen grubunun olduğu da dikkat çekmektedir.

Özetle belirtmek gerekirse, siyasal katılımın farklı niteliksel dereceleri bulunmaktadır. Katılımcıların, farklı siyasal katılım biçimlerine sahip olduğu görülmektedir. Aktif katılımcıların, sadece oy kullanan ve siyasi gelişmeleri medyadan takip eden bireylerden daha az yoğunlukla olduğu dikkat çekmektedir. Siyasete hiç ilgi duymayan bireylerin oranı ise oldukça sınırlıdır.

Tablo 8. Belediye Başkanı Seçiminde En Çok Önemsenen Faktör

Önemsenen Faktör	f	%
Parti	307	26,7
Aday	271	23,6
Hem Parti Hem Aday	498	43,3
Diğer	28	2,4
Cevap Yok	46	4,0
Toplam	1150	100,0

Genel seçimlerde ve yerel seçimlerde seçmenlerin en çok önemsendiği konuların başında parti ile partilerin milletvekili ve belediye başkanı adaylarıdır. Bazı seçmenlerin parti kimliğini ön planda tuttuğu görülürken, bazılarının da adayı

önemsediği bilinmektedir. Bu durum seçmenlerin karar verme sürecinde hangi faktörü önemsediğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Katılımcılardan, elde edilen bulgulara göre, seçmenlerin önemli bir çoğunluğunun belediye başkanı seçimlerinde hem partiyi, hem de adayı (% 43,3) dikkate aldığını göstermektedir. Bununla birlikte sadece partiyi (% 26,7) ve sadece adayı (% 23,6) önemsediğini belirten katılımcıların oranlarının birbirine yakın olduğu gözlemlenmektedir. Bu veriler, seçmenlerin önemli bir çoğunluğunun her iki faktörü dikkate aldığını ve önemsediği göstermektedir. Diğer (%2,4) seçeneğini ifade eden katılımcılar bir bölümü (12 katılımcı) herhangi bir faktör belirtmemişken diğer katılımcılar (16 katılımcı) ideoloji, dini yaşantı, etnik köken, özgeçmiş, mesleği gibi çeşitli unsurları ifade etmişlerdir.

Tablo 9. Belediye Meclis Üyesi Seçiminde En Çok Önemsenen Faktör

Önemsenen Faktör	f	%
Parti	351	30,5
Aday	275	23,9
Hem Parti Hem Aday	427	37,1
Diğer	26	2,3
Cevap Yok	71	6,2
Toplam	1150	100,0

Benzer bir durum belediye meclis üyeliği seçiminde de kendisini göstermektedir. Bu konuda da baskın eğilimin “hem parti hem aday” (% 37,1) düzleminde olduğu görülmekle birlikte, belediye meclis üyeliği seçiminde parti kimliğini önemseyen katılımcıların oranının (% 30,5) önemli ölçüde arttığı ifade edilebilir. Doğan ve Göker (2011: 50) tarafından gerçekleştirilen “Yerel Seçimlerde Seçmenlerin Siyasal Bilgi Düzeyi Elazığ Seçmeni Örneği” başlıklı çalışma ile bu veri karşılaştırıldığında benzer bir durum ortaya çıkmaktadır. Doğan ve Göker’in 2009 yerel seçimleri sürecinde yaptıkları araştırmada, katılımcıların %36,1’i hem adaylar hem parti, %31’i adaylar, %29,3’ü parti, 2,7’si ise diğer şeklinde cevap vermiştir. Her iki çalışmada da, seçmenlerin belediye meclis üyeliği seçiminde “hem parti hem aday” faktörü öne çıkmaktadır. Diğer (%2,3) seçeneğini işaretleyen katılımcılar herhangi bir faktör ifade etmemişlerdir.

Tablo 10. İl Genel Meclis Üyesi Seçiminde En Çok Önemsenen Faktör

Önemsenen Faktör	f	%
Parti	361	31,4
Aday	257	22,3
Hem Parti Hem Aday	432	37,6
Diğer	27	2,3
Cevap Yok	73	6,3
Toplam	1150	100,0

İl genel meclis üyesi seçiminde de “hem parti hem aday” diyenlerin oranı (% 37,6) yüksektir. Bu durum seçmenlerin, her ne kadar parti ve aday düzleminde değerlendirildiğinde durum farklılaşsa da, genel itibariyle hem partiyi hem de aday dikkate alan bir profile sahip olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan belediye meclis üyeliği ve il genel meclis üyeliği konusunda parti kimliğinin önemsenme oranlarının bariz bir şekilde arttığı da anlaşılmaktadır. Bu durum adaylara ilişkin sahip olunan siyasal bilgi düzeyi ile ilişkilendirilebilir. Belediye başkanı adayları, belediye meclis üyesi ve il genel meclisi üyesi adaylarına nazaran daha görünür ve kamuoyu nezdinde daha tanınır olduğu için bu adaylara ilişkin edinilen siyasal bilginin çok daha geniş kapsamlı olacağı kabul edilebilir. Başka bir açıdan belediye başkanı pozisyonunun seçmenler tarafından daha çok önemsenmesi nedeniyle de belediye başkanlığı seçiminde aday faktörünün önem kazandığı da ifade edilebilir. Doğan ve Göker’in (2011: 50) 2009 yılında yaptıkları çalışmada İl genel meclis üyesi seçiminde önemsenen faktörlere katılımcıların %35,4’ü hem adaylar hem parti, %32’si parti, %30,3’ü adaylar olarak cevap vermiştir. Belediye Meclis Üyeliği seçiminde önemsenen faktör de olduğu gibi il genel meclis üyeliği seçiminde de önemsenen faktörlerin her iki çalışmaya göre oransal sıralamasında benzer bir durum söz konusudur. Diğer (%2,3) seçeneğini işaretleyen katılımcılar ise herhangi bir faktör ifade etmemişlerdir.

Tablo 11. Belediye Başkanlığı, Belediye Meclis Üyeliği ve İl Genel Meclis Üyeliği Seçiminde Aynı Partiye Oy Verme Durumu

Aynı partiye mi oy verecek?	f	%
Evet	796	69,2
Hayır	175	15,2
Kararsızım	124	10,8
Cevap Yok	55	4,8
Toplam	1150	100,0

Seçmenlerin parti ve aday düzleminde sergilediği önem sıralamasında öncelikli önem verilen faktörün ise parti faktörü olduğu dikkat çekmektedir. Bu bağlamda katılımcılara yöneltilen; “Belediye Başkanlığı, Belediye Meclis Üyeliği ve İl Genel Meclis Üyeliği seçiminde aynı partiye mi oy vereceksiniz?” sorusuna büyük bir çoğunluğun (% 69,2) “evet” yanıtını verdiği tespit edilmiştir. Bu durum, adayın önemsenmediği anlamına gelmemekle birlikte, önce parti kimliğinin dikkate alındığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

5.5. Siyasal Bilgilenmede Medyanın Rolü

Siyasal bilgi hem bir bilgilenme arayışının hem de bir bilgilendirme faaliyetinin sonucu olarak değerlendirilebilir. Bu sürecin bir ucunda birey olarak seçmen, diğer ucunda bilgilendirme işlevi gören siyasal partiler, medya ve sosyal çevre bulunmaktadır. Bireyin sosyal çevresinde, ilişki boyutu informal ilişkilerden formel ilişkilere varıncaya kadar geniş bir yelpazede değerlendirilebilecek bir ilişki ağı bulunmaktadır. Bu konuda aile, siyasal bilgi alışverişinde en yakın, samimi ve güven veren bir özelliğe sahipken, bunu arkadaş grubu takip etmektedir. Bireyin siyasal toplumsallaşması ve sosyal sermayesine göre farklılık göstermekle birlikte komşuluk ilişkileri, içerisinde bulunduğu cemaat örüntüleri ve sivil toplum kuruluşlarına üyelikleri kişinin siyasal bilgi alışverişinde kullanabileceği uğrak noktaları olarak kabul edilebilir. Bunların dışında ise günümüzde medyanın siyasal bilgi edinme sürecinde çok önemli bir yere sahip olduğu kabul edilmektedir.

Tablo 12. Parti veya Adayla İlgili Bilgi Genellikle Nereden Alınıyor?

	f	%
Aile	153	13,3
Arkadaş	71	6,2
Komşu	23	2,0
Cemaat	26	2,3
Medya	358	31,1
STK	6	0,5
Sosyal Medya	284	24,7
Siyasi Parti	121	10,5
Diğer	43	3,7
Fikrim Yok	15	1,3
Cevap Yok	50	4,3
Toplam	2894	100,0

Nitekim katılımcılardan elde edilen veriler de medyanın siyasal bilgilendirme sürecinde başvurulan en önemli kaynaklarda biri olduğu görülmektedir. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre, medya (% 31,1) ile sosyal medya (% 24,7) parti ve adaylara ilişkin bilgi edinme sürecinde en çok başvurulan alan olarak belirginleşmektedir. Aile ise (% 13,3) ikinci sırada yer almaktadır. Siyasi partiler (% 10,5) üçüncü sırada, arkadaş çevresi ise (% 6,2) dördüncü sırada bulunmaktadır. Bu veriler, medyanın siyasal bilgilendirme aracı olarak önemini ortaya koymaktadır.

Parti veya adayla ilgili genellikle bilgi alınan yer ile cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve gelir düzeyi değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kadınların, erkeklere nazaran aile ve sosyal medyadan daha çok bilgi edindiği, buna karşılık erkeklerin de kadınlara oranla arkadaş çevresi, medya ve siyasi partilerden bilgi edinme konusunda daha yüksek oranlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu durum bilgi edinme yollarının cinsiyete göre anlamlı bir ilişki gösterdiğini ifade etmektedir. Ki Kare testi sonucu da ($\chi^2 = 109,875$ df= 10 p= .00 < .05) bu durumu desteklemektedir.

Yaş değişkeni söz konusu olduğunda da anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($\chi^2 = 99,314$ df= 50 p= .00 < .05). Buna göre özellikle medya ve sosyal medya seçeneklerinde yaşa göre değişen bir oransal dağılım görülmektedir. Gençlerin sosyal medyadan bilgilendirme oranlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Eğitim durumuna göre değerlendirildiğinde de anlamlı ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($\chi^2 = 131,696$ $df = 50$ $p = .00 < .05$). Eğitim durumu arttıkça aileden bilgi alanların oranlarında anlamlı bir düşüş görülmektedir. Bunun aksine eğitim durumu arttıkça sosyal medyadan bilgi alanların oranlarında bir artış ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle özellikle aile ve sosyal medya söz konusu olduğunda eğitim durumunun önemli bir değişken olduğu belirtilebilir. Diğer taraftan medyadan bilgi edinme konusunda üniversite mezunları dışında birbirine yakın bir oransal dağılım söz konusuken (ortalama % 34) üniversite mezunlarında bu oran % 26'ya düşmektedir.

Meslekî dağılımlara göre de benzer bir anlamlı ilişki tespit edilmiştir da ($\chi^2 = 186,391$ $df = 80$ $p = .00 < .05$). Aileden bilgi edindiğini ifade edenler içerisinde en yüksek oranın ev hanımları içerisinde olduğu (% 30) görülmektedir. Aile, cinsiyete göre değerlendirildiğinde de en çok kadınların bilgi aldığı alandır. Cinsiyete göre bu oran kadınlarda % 23,9'dur. Bu veriler, ev kadınları içerisinde aileden bilgi alma oranının çok daha yüksek olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Tablo 13. Seçimlerle İlgili Gelişmeleri En Çok Hangi Kitle İletişim Aracından Takip Ediyor

	f	%
Yerel Televizyon	603	52,4
Yerel Gazete	58	5,0
Yerel İnternet Siteleri	82	7,1
Sosyal Medya	304	26,4
Yerel Radyo	8	0,7
Diğer	54	4,7
Cevap Yok	41	3,6
Toplam	1150	100,0

Seçmenlerin medya kullanım alışkanlıkları da siyasal bilginin edinilmesinde önemli bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda seçmenlerin, seçimleri ve seçimlerle ilgili gelişmeleri takip etmek için hangi kitle iletişim aracını daha çok kullandığı bir taraftan medya kullanım alışkanlıkları hakkında bir fikir sunmakta, diğer taraftan da nasıl bir bilgilenme süreci yaşadığını göstermektedir. Katılımcılardan elde edilen veriler katılımcıların en çok yerel televizyonlardan (% 52,4) gelişmeleri takip

ettiğini açık bir şekilde ortaya koymaktadır.* Bunun yanında günümüzde yeni medya ortamlarından sosyal medyanın da siyasal bilgilenme sürecinde etkin bir rol üstlendiği de dikkat çekmektedir.

Seçimlerle ilgili gelişmelerin en çok hangi kitle iletişim aracından takip edildiği ile cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve meslekî durum arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Cinsiyete göre değerlendirildiğinde ($\chi^2 = 20,815$ $df = 6$ $p = .002 < .05$) kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir. Örneğin kadınların erkeklere oranla yerel televizyonları daha çok takip ettiği görülürken, erkeklerin de yerel gazeteler ve sosyal medyayı daha çok tercih ettiği anlaşılmaktadır.

Yaş değişkenine göre değerlendirildiğinde, yaşa bağlı olarak kitle iletişim araçlarının seçimlerle ilgili konuları takip etme konusunda anlamlı ilişkilerin ortaya çıktığı tespit edilmiştir ($\chi^2 = 153,804$ $df = 30$ $p = .00 < .05$). Buna göre gençlerde sosyal medya ve yerel internet sitelerinin tercih edilme oranlarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Yaş ilerledikçe ise yerel televizyon kanallarına olan eğilimin oldukça güçlü bir şekilde arttığı belirtilmelidir. Bu bağlamda genç bireylerin sosyal medya ve internet kullanımının yoğun olması, siyasal gelişmelerin de bu mecralardan takip edilmesini kolaylaştırmaktadır sonucu ifade edilebilir.

Eğitim değişkenine göre ($\chi^2 = 165,678$ $df = 30$ $p = .00 < .05$) elde edilen Ki Kare testi sonucu değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre eğitim seviyesi arttıkça yerel internet sitelerinin ve sosyal medyanın tercih edilme oranlarının güçlü bir şekilde arttığı görülmektedir. Eğitim seviyesi düştükçe ise yerel televizyonlardaki oranlar anlamlı bir artış göstermektedir.

* Elazığ'da KANAL E, KANAL FIRAT ve KANAL 23 olmak üzere toplam üç adet yerel televizyon yayın hayatına devam etmektedir. Anket çalışmasında katılımcılara adı geçen yerel televizyonlardan siyasal bilgilenmede en çok hangisini tercih ettiği sorulmuş ve sırasıyla KANAL FIRAT (% 48,2), KANAL 23 (%24,6) ve KANAL E (% 19,3) sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 14. Seçimlerde Yeterince Bilgilendirildiğini Düşünme Durumu

	f	%
Evet	439	38,2
Kısmen	352	30,6
Hayır	321	27,9
Cevap Yok	38	3,3
Toplam	1150	100,0

Seçmenlerin seçim sürecinde edindiği bilgilerin, kaynağında büyük oranda medyanın olduğu elde edilen bulgulardan anlaşılmaktadır. Bu anlamda anket katılımcılarının yeterince bilgi edinip edinmediklerine ilişkin algıları, medyanın siyasal bilgilendirme sürecindeki etkinliğine ilişkin algıyı da ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgulara göre yeterince bilgilendirildiğini düşünen katılımcıların oranı % 38,2 iken kısmen bilgilendirildiğini düşünenlerin oranı % 30,6'dır. Bu oranlar (toplamda % 68,8) katılımcıların oldukça yüksek oranda bilgilendirildiği düşüncesine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer taraftan yeterince bilgilendirilmediğini düşünen katılımcı sayısı da (% 27,9) dikkat çekmektedir.

Seçimlerde yeterince bilgilendirildiğini düşünme durumu ile cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. Cinsiyete göre değerlendirildiğinde ($\chi^2 = 24,819$ $df = 3$ $p = .00 < .05$), kadınlar ile erkekler arasında anlamlı bir ilişkinin ortaya çıktığı ifade edilebilir. Buna göre seçimlerde yeterince bilgilendirildiğini düşünen katılımcıların kadınlara oranla (% 31,1) erkeklerde daha yüksek (% 42,6) olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan yaş değişkenine göre değerlendirildiğinde ($\chi^2 = 52,893$ $df = 15$ $p = .00 < .05$) 36-65 yaş aralığında bulunan katılımcıların yeterince bilgilendirildiğini düşünme oranlarının daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Eğitim durumuna göre de benzer bir anlamlı ilişkinin var olduğu ifade edilebilir. Buna göre eğitim seviyesi düştükçe yeterince bilgilendirildiğini düşünen katılımcıların oranının anlamlı bir şekilde düştüğü görülmektedir. Ki Kare testi sonucu da ($\chi^2 = 77,393$ $df = 15$ $p = .00 < .05$) bu durumu doğrulamaktadır.

Sonuç

Siyasal bilgi, demokratik toplumlarda oy veren seçmenlerin sahip olması gereken temel bilgi türlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Siyasal bilginin eksik, yanlış veya kısmen doğru olduğu durumlarda, seçmenlerin karar verme süreçlerinin de bu bilgi durumu çerçevesinde şekillenebileceği ifade edilmektedir. Diğer taraftan siyasal bilginin; siyasete olan ilgi düzeyi, siyasete katılım biçimi ve bireyin tecrübe ettiği siyasal toplumsallaşma tecrübesiyle de yakından ilişkili olduğu ifade edilmelidir. Bu nedenle, seçmenlerin siyasal bilgi düzeyleri birbirinden farklı özellikler sergilemekte; niteliksel ve niceliksel çeşitlilikler ortaya çıkmaktadır.

Siyasal bilgi ile seçmen davranışı arasında karşılıklı, birbirini etkileyen karmaşık bir ilişkinin olduğu ifade edilmelidir. Bu ilişkiye göre bireylerin sahip olduğu siyasal bilginin niteliksel ve niceliksel özellikleri, seçmen davranışının şekillenmesinde etkili olmaktadır. Ancak diğer taraftan seçmenlerin geçmişten günümüze sergilediği siyasal davranışlar da siyasal bilgi edinme yolları ile bu bilginin içeriğini ve gerçeklikle ilişkisinin kurulmasında belirleyici olabilmektedir. Bu nedenle birbirini etkileyen, biçimlendiren ve nihayetinde tercihlere nüfuz eden bir etkileşim söz konusudur. Seçmenleri ikna etme stratejileri içerisinde yer alan tutum temelli ve davranış temelli ikna stratejilerinin kökeninde, siyasal bilgi ile siyasal davranış arasındaki bu ilişkinin olduğu belirtilebilir.

Diğer taraftan siyasal bilgiyi etkileyen faktörler önemli bir çeşitliliği içerisinde barındırmaktadır. Bunların başında; cinsiyet, yaş, eğitim ve sosyo-ekonomik statü gelmektedir. Çalışmanın ilgili bölümlerinde değinildiği gibi, birçok batılı ülkede yapılan akademik çalışmada bu faktörlerin önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle siyasal bilginin, bu faktörler çerçevesinde boyut değiştiren dinamik bir yapı ortaya koyduğu ifade edilmelidir.

Nitekim Elazığ örneğinde yapılan bu çalışmada da sosyo-demografik değişkenlerin siyasal bilgi açısından oldukça önemli olduğu; cinsiyet, yaş ve eğitimin siyasal bilginin çerçevesinde belirleyici faktörler arasında yer aldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda genel bir betimleme yapılacak olursa; cinsiyete göre, kadınların erkeklere oranla daha düşük bir siyasal bilgi düzeyine sahip olduğu ve

siyasal bilgilenme sürecinde kadınlar için ailenin önemli bir bilgi kaynağı olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Diğer taraftan yaşa göre değerlendirildiğinde, ileri yaşlardaki bireylerin siyasal bilgi düzeyinin daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Bunun birden çok nedeni olabileceği gibi, ileri yaşlardaki bireylerin kazandığı tecrübenin ve siyasal ilgi düzeyinin yüksek olmasıyla ilişkili olabileceği belirtilebilir. Bir bilgi türü olarak siyasal bilgi ile eğitim düzeyi arasında da bir ilişkinin olduğu araştırmada tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi yüksek bireylerde siyasal bilgi düzeyinin de yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırma açısından önemli sonuçlardan biri de siyasal bilgi ile medya arasındaki ilişkidir. Elde edilen bulgulara göre, siyasal bilgilenme sürecinde medyanın ve özel olarak günümüzde sosyal medyanın önemi giderek artan bir etkinliğe sahip olduğu belirtilmelidir. Bu bakımdan medya, en önemli siyasal bilgilenme aracı olarak ön plana çıkmaktadır. Ancak medya kullanımının da bazı değişkenler çerçevesinde şekillendiği belirtilmelidir. Örneğin, gençlerin sosyal medya ve internet basınından bilgilenmeye daha açık olduğu; ileri yaştaki bireylerin ise televizyon ve gazete gibi geleneksel medya ekseninde bilgilenme süreci yaşadığı görülmektedir. Bu açıdan medyanın siyasal bilgilenmede sergilediği etkinlik, sosyo-demografik değişkenlere göre şekillenen medya kullanım alışkanlık ve eğilimleriyle yakından bağlantılı görülmektedir. 2009 yılında yapılan çalışma ile 2014 yılında yapılan çalışma karşılaştırıldığında, benzer bir eğilimin olduğu görülmektedir. Katılımcıların özellikle yerel seçimlerde önemsedikleri (belediye meclis üyeliği seçimi, il genel meclis üyeliği seçimi, belediye başkanı seçimi) faktörler arasında “hem parti hem aday” faktörünün öne çıktığı söylenebilir.

Siyasal bilgi ile siyasal davranış arasındaki ilişkiyi ortaya konacak yeni çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Alanda yapılacak yeni çalışmalar ile literatüre önemli katkılar sağlanacaktır. Bu çalışmada, sosyo-demografik özelliklerden medeni duruma yer verilmemiş olması dikkatlerden kaçan bir unsur olarak değerlendirilmekte ve bundan sonraki süreçte yapılacak yeni çalışmalarda yer verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- BALCI, Şükrü; DAMLAPINAR, Zülfikar; PINARBAŞI, Tuğçe Esin, ASTAM, Fatma Kübra (2016). “Siyasal Bilgilenmede Medyanın Rolü Ve Etkinliği: Üniversite Öğrencileri Araştırması”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 53, s.111-126.
- BALCI, Sükrü ve BOR, Tuba (2015). *Siyasal Bilgilenmede Televizyonun Önem Düzeyi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme*, *Global Media Journal TR Edition*, 5 (10). s.47-70.
- BARABAS, Jason, Jennifer Jerit, William Pollock and Carlisle Rainey (2014). “The Question (s) of Political Knowledge”, *American Political Science Review*, 108 (04), p.840-855.
- BATHELT, Severin (2005).“Political Knowledge–Mediator of Political Participation?”, *General Conference of the European Consortium for Political Research*, <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/3ccd9232-a093-4716-9f1e-aa0b97f4b3c4.pdf>
- CARPINI, X Michael Delli; KEETER, Scott (1996).*What Americans Know About Politics and Why It Matters*, USA: Yale University Press.
- DOĞAN, Adem ve GÖKER, Göksel (2011). “Yerel Seçimlerde Seçmenlerin Siyasal Bilgi Düzeyi: Elazığ Seçmeni Örneği”, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6, s.42- 59.
- FERRIN, Monica; Fraile Marta and Gema Garcia-Albacete (2017).“The Gender Gap in Political Knowledge: Is It All About Guessing? An Experimental Approach”, *The International Journal of Public Opinion Research*. 29(1): p.111-132.
- FRAILE, Marta (2014). “Do Women Know Less about Politics than Men? The Gender Gap in Political Knowledge in Europe”, *Social Politics*, 21 (2), p.261-289.
- GALSTON, William A. (2001).“Political Knowledge, Political Engagement and Civic Education”, *Annual Review of Political Science*, 4, p. 217-234.

- GRONLUND, Kimmo (2007). “Knowing and Not Knowing: The Internet and Political Information”, *Scandinavian Political Studies*, 30(3), p. 397-418.
- GRONLUND, Kimmo and Milner, H. (2006). “The Determinants of Political Knowledge in Comparative Perspective”, *Scandinavian Political Studies*, 29 (4), p. 386–406.
- HOOGHE, Marc and DASSONNEVILLE, Ruth (2011). “The Effects of Civic Education on Political Knowledge”, *A Two Year Panel Survey Among Belgian Adolescents, Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 23(4), p.321–339
- HOFFMAN, Lindsay H. (2017). “Political Knowledge”, <http://communication.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190228613.01.0001/acrefore-9780190228613-e-109>, Erişim: 16.04.2018.
- HOLBROOK, Thomas M. (2002). “Presidential Campaigns and the Knowledge Gap”, *Political Communication*, 19, p.437-454.
- HOWE, Paul (2004). “Political Knowledge and Electoral Participation in the Netherlands: Comparisons with the Canadian Case”, *International Political Science Review*, 27(2), p.137-166.
- JERIT, Jennifer and BARABAS, Jason (2017). “Revisiting the Gender Gap in Political Knowledge”, *Political Behavior*, 39(4), p.817-838.
- KOÇAK, Mevlüt Can (2017) *Siyasal Bilgilenmede İnternetin Rolü Ve Etkinliği: Necmettin Erbakan ve Selçuk Üniversitesi Örneği*, *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 12/23, p.187-202
- LAVRAKAS, Paul (2008). *Encyclopedia of Survey Research Methods*, London: SAGE Publications.
- LIZOTTE, Mary-Kate and SIDMAN, Andrew (2009). “Explaining the Gender Gap in Political Knowledge”, *Politics & Gender*, 5 (2), p.127-52.

- MCCAN, James A. and LAWSON, Chappell (2006). “Presidential Campaigns and the Knowledge Gap in Three Transitional Democracies”, *Political Research Quarterly*, 59, p.13–22.
- MOORE, David W. (1987). “Political Campaigns and the Knowledge-Gap Hypothesis”, *Public Opinion Quarterly*, 51(2), p. 186-200.
- MONDAK, Jeffery J. and Belinda Creel Davis (2001). “Asked and Answered: Knowledge Levels When We Will Not Take ‘Don’t Know’ for an Answer”, *Political Behavior*, 23(3), p.199-222.
- PRIOR, Markus (2014). “Visual Political Knowledge:A Different Road to Competence?”, *Journal of Politics*, 76(1), p. 41–57.
- REICHERT, Frank (2016). “How Internal Political Efficacy Translates Political Knowledge into Political Participation”, *Europe’s Journal of Psychology*, 12, p. 221-241.
- ROBISON, Joshua (2014).“Who Knows? Question Format and Political Knowledge”, *International Journal of Public Opinion Research*, 27.1,p.1-21.
- TOURAINÉ, Alain (2011). *Demokrasi Nedir?* (Çev: Olcay Kunal), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- TRAN, Hai (2013). “Does Exposure to Online Media Matter? The Knowledge Gap and the Mediating Role of News Use”, *International Journal of Communication* 7(1), p.831-852.
- YEGEN, Ceren (2018) *The Role Of Local News Portals In Political Informing And New Media Based Urban Nationalism*, *Turkish Studies Information Technologies & Applied Sciences Volume 13/6*, Winter 2018, p.165-180.